

NOTAT

Fra:

Vår ref.:
11/124- 27- ASI

Dato:
15.02.2012

Høyskole handlet ikke i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven ved annullering av praksisperiode

En mann hevdet at høyskolen der hans kone var student handlet i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven da de annullerte konens praksisperiode, og tvang henne til å skrive en gruppeoppgave på egen hånd. Konen ble utestengt fra sin praksisplass ved høyskolen fordi hun ble anklaget for å ha stjålet en vandrivende tablett. Han mener at anklagen om tablettene kun var et skalkeskjul, og at hun egentlig fikk praksisplassen annullert grunnet sin anoreksi og bulimi.

Ombudet vurderte klagen, og kom til at det var påstand mot påstand da ingen av partene hadde ført noen objektive bevis for sitt syn på saken. Det var således ikke mulig for ombudet å si at den ene påstanden var mer korrekt enn den andre. Det var på denne bakgrunn ikke «grunn til å tro» at diskriminerings- og tilgjengelighetsloven var brutt i dette tilfellet.

Saksnummer: 11/124

Lovgrunnlag: Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4

Dato (for uttalelse): 15.12.2011

Ombudets uttalelse

Sakens bakgrunn

X klagde Y Høgskole, avd. R (heretter: Y) inn for Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) den 6. juni 2011. Bakgrunnen for klagen var at hans kone, Z, fikk annullert sin praksis og måtte skrive en gruppeoppgave på

egen hånd. Årsaken til at Z ble utestengt fra praksisperioden var at hun ble anklaget for å ha stjålet en vanndrivende tablett. X hevder at bakgrunnen for at Z ble annullert sin praksis egentlig var at hun er tynn grunnet anoreksi og bulimi, og at anklagen om tablettene kun var et skalkeskjul.

Ombudet siterer følgende fra Y klagenemnds oppsummering av saken, datert april 2011:

”Saken gjelder mistanke om at en student har tatt en tablett som var forordnet til en pasient på medisinsk grunnlag, fra medisinglasset hvor pasientens tabletter var tillaget. Studenten er like klar på at hun ikke har tatt tablettene, og at hun bøyd seg ned og tok den opp fra gulvet.

Dette innebærer at det er påstand mot påstand. Det har ikke latt seg gjøre å etterprøve hvilken forklaring som objektivt sett er korrekt.

Høgskolen konkluderte i eget møte med student, studentens advokat, studentens bisitter, praksisveileder og praksislærer med at nevnte forhold var så alvorlig at studenten fikk karakteren ikke-bestått praksis, og ikke fikk slutføre sin praksis.

Studenten/studentens bisitter har påklaget avgjørelsen om ikke-bestått praksis. Og har tatt opp andre forhold i sin klage. I foreliggende sak er konklusjonen at ovennevnte forhold ikke objektivt lar seg etterprøve.

(...)

Et sentralt spørsmål er om beslutningen om ikke-bestått praksis står i forhold til mistanke om at studenten har tatt en vanndrivende tablett som er forordnet til en pasient. Forholdet er alvorlig i forhold til de krav som stilles til vernepleiere m.v. knyttet til faglighet, etisk refleksjon og handling, samhandlingskompetanse m.v. Samtidig har ikke situasjonen hatt konsekvenser for liv og helse. Felles klagenemnd stiller strenge krav til hva som defineres som konsekvenser for liv og helse.

Med andre ord er spørsmålet om vedtaket om ikke-bestått står i forhold til den forseelse studenten eventuelt har begått. Administrasjonsdirektøren er i tvil om dette. Dette er et forhold som kommer inn under spørsmålet om eventuelle formelle feil etter UHL § 5-2.

Administrasjonsdirektørens vurdering er at denne tvilen bør komme studenten til gode, ved at vedtak om ikke-bestått annulleres og ikke telles med i studieløpet. Videre at høgskolen pålegges å finne ny praksisplass for studenten, slik at studenten får mulighet til å gjennomgå praksisperioden på nytt.”

Partenes syn på saken

X på vegne av Z:

X hevder at bakgrunnen for at Z ble utestengt fra sin praksisplass og ikke fikk sette navnet sitt på gruppeoppgaven var at hun etter Ys oppfatning var for tynn. Hun hadde ikke noe behov for å stjele den vanndrivende tabletten, da hun har flere av samme type hjemme. Skolen har også endret sin forklaring fra å først anklage Z for å stjele tabletten, for så å begrunne det i dårlig medikamenthåndtering. Skolen har heller ikke fulgt sitt eget reglement.

Det har videre blitt brukt ett gruppemøte til kun å snakke nedsettende om Z, både fra lærer og elever. Han mener dette er fordi Z har ”vært kritisk til at det har blitt for lite fag og for mye fnising og fjas på gruppemøtene”. Dette har nok medvirket til at Z har blitt upopulær, noe som igjen har medført at gruppen klagde til kontaktlærer og studieleder på at Z er tynn. Etter dette gruppemøtet ble Z nektet å sette navnet sitt på gruppeoppgaven, og måtte skrive hele gruppeoppgaven selv med en ukes frist. Z har også blitt oppfordret av personalet på skolen om å slutte som student.

Z kan ikke huske å ha kommet med en nedsettende kommentar om overvektige. De anført rasistiske kommentarene om at ”jordskjelvet som rammet Japan heller burde rammet Iran” stammer ikke fra Z, men fra X, og er basert på Irans atomreaktorer. Det er uansett uforståelig at denne kommentaren er rasistisk eller relevant for en gruppeoppgave på Y.

Z har bestått skriftlig mappeeksamen for 2. studieår med karakter B, men måtte ta hele vinterens praksisperiode om igjen mens de andre elevene hadde sommerferie.

Y Høgskole:

Y viser i sin redegjørelse til at praksisstedet sammen med høgskolen fant å måtte avslutte praksisperioden ut fra hendelser som gjorde at praksisstedet ikke hadde tillit til studentens måte å håndtere medikamenter på. Fra høgskolens og

praksisstedets side var det vurderinger av Zs praksis opp mot de mål som er satt for studiet som var grunn til at studenten ikke fikk bestått praksisperiode. Z sin medisinske diagnose var aldri noe tema i disse vurderingene.

Selv om det kun var snakk om én tablett, var det avgjørende om Z bevisst har forsøkt å fjerne en tablett som en bruker skulle ha. I en undervisningssituasjon hvor håndtering av medikamenter er et vurderingsmål, er det en helt avgjørende feil bevisst å la være å gi en bruker den foreskrevne medisinen. Særlig alvorlig ville det være om denne medisinen skulle være tatt med tanke på annet/eget bruk.

Når det gjelder gruppeoppgaven, har studieleder og veileder her intervenert i en gruppe som ikke fungerte godt. Summen av innspill, herunder fra de andre gruppemedlemmene, gjorde at høyskolen besluttet at Z ikke kunne få sette navnet sitt på gruppeoppgaven. Høgskolen var klar over at dette ville føre til en merbelastning for Z, men signaliserte da at de ville legge til rette for henne slik at det skulle være mulig for henne å levere oppgaven individuelt. Høgskolens vurdering var at samarbeidsproblemene var så store og gruppen var så sliten av disse prosessene at de ikke så noen annen måte å løse dette på enn ved å splitte opp gruppen og la Z skrive gruppeoppgaven individuelt.

Bakgrunnen for konfliktene var blant annet at Z hadde for stort fravær, at hun hadde gått svært ofte på do i løpet av gruppearbeidene, at hun hadde løyet for gruppen og at hun etter gruppens mening hadde kommet med rasistiske og nedsettende kommentarer. Z fikk fristen for innlevering utsatt med 2 uker. Fristen for å få veiledning ble utsatt slik at Z skulle få ny veiledning på denne oppgaven som hun nå måtte skrive individuelt. Kravet til oppgavens omfang ble redusert, og Z sto fritt til å anvende alt det som gruppen hadde prestert frem til den datoen Z ble tatt ut av gruppen. Fristen for å levere oppgaven ble senere utvidet ytterligere med 11 dager, etter ønske fra Z. Z har senere både levert denne oppgaven og resten av mappen med godt resultat.

Y har fått mange bekymringsmeldinger i forhold til Z og hennes helsesituasjon. De har fått slike bekymringsmeldinger både fra medstudenter, lærere ved høyskolen, rengjøringspersonale og kantineansatte. Z har også søkt om tilrettelegging basert på sin helse- og livssituasjon, og i svært stor grad fått tilrettelagt sin studiesituasjon basert på dette. Hun har fått en individuell studieplan, og i tråd med denne fått utsatt første års praksis og levert mappeeksamen senere. Z ønsket å avvikle praksisen i sommerferien. Høgskolen har ikke kommet med noen oppfordring om at Z skal slutte på skolen.

Selv om skolen ikke kan ha kjennskap til alle utsagn og alle elementer i studentenes kommunikasjon, er deres inntrykk av studentenes handlinger er snarere det motsatte av mobbing. Medstudenter av Z har vist empati og vilje til både å forstå hennes situasjon og å komme henne i møte.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven:

Direkte og indirekte diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne er forbudt, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 første ledd.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnløtelse har som formål eller virkning at personer på grunn av nedsatt funksjonsevne blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon.

Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnløtelse som fører til at personer på grunn av nedsatt funksjonsevne stilles dårligere enn andre.

Forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller dem som forskjellsbehandles, anses ikke som diskriminering etter loven her.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, unnløtelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13.

En påstand om diskriminering er ikke nok til at ombudet kan konkludere med at det er "grunn til å tro" at diskriminering er skjedd. Påstanden må støttes av andre opplysninger eller sakens omstendigheter for øvrig.

Ombudets vurdering

Ombudet skal ta stilling til om Z har blitt utestengt fra praksisplass og gruppeoppgave grunnet hennes nedsatte funksjonsevne. Dersom det er grunn til å tro at nedsatt funksjonsevne har hatt betydning for at Z ble utestengt, går bevisbyrden over på Y. Y må da sannsynliggjøre at diskriminering ikke har skjedd.

Innledningsvis vil ombudet påpeke at rent utseendemessige forhold faller utenfor lovtekstens begrep ”nedsatt funksjonsevne”. Etter forarbeidene, ot.prp. nr. 44 for 2007-2008 s. 92, følger det at ”noen forhold ved utseende faller inn under diskrimineringsgrunnlaget. Det kan ifølge departementet være noen utseendemessige forhold som er en konsekvens av en sykdom eller nedsatt funksjonsevne”. I dette tilfellet er det faktum at Z er tynn en konsekvens av hennes anoreksi/bulimi. Dette er anerkjente medisinske diagnoser som vil falle innenfor begrepet ”nedsatt funksjonsevne”.

Når det gjelder Zs praksis, viser Y til at bakgrunnen for at denne ble annullert var dårlig medikamenthåndtering fra hennes side. Z/X mener at dette kun er et skalkeskjul for at de vil ha henne ut siden hun er for tynn, og at hun ikke har gjort det hun ble beskyldt for. Ingen av partene har ført noen objektive bevis for sitt syn på denne saken. Som for Y sin klagenemnd står her påstand mot påstand. Ombudet har ikke objektive holdepunkter for å si at den ene påstanden er mer korrekt enn den andre.

I et slikt tilfelle må ombudet støtte seg på bevisbyrderregelen i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13. Etter denne må det være ”grunn til å tro” at det har funnet sted brudd på § 4 før bevisbyrden går over på innklagede. I et tilfelle som dette, hvor partene ikke er enige om forholdene og begge forklaringene fremstår som like sannsynlige, er det ikke ”grunn til å tro” at det har skjedd brudd på loven. Ombudet bemerker at vi ikke har kompetanse til å overprøve hvorvidt Y har handlet i strid med sitt eget regelverk, og heller ikke hvorvidt deres reaksjon er proporsjonal med forseelsen.

Når det gjelder gruppeoppgaven, påpeker ombudet at X selv har opplyst at bakgrunnen for konflikten er at Z har blitt upopulær hos gruppen fordi hun har ”vært kritisk til at det har blitt for lite fag og for mye fnising og fjas på gruppemøtene”, jf. X sin e-post til C og D ved Y den 28. mars 2011. Bakgrunnen for at hun ble utestengt fra gruppen, fremstår derfor for ombudet som en personkonflikt som ikke har rot i hennes anoreksi eller bulimi. Det foreligger

heller ingen objektive holdepunkter utover klagerens påstand om at gruppemøtet 24. mars kun ble brukt til å ”gå løs på” Z fordi hun er undervektig. Ombudet finner derfor at det ikke er ”grunn til å tro” at det har funnet sted brudd på lovens § 4.

Konklusjon

Y Høgskole, avd. R, har ikke handlet i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4.

Oslo, 15.12.2011

Sunniva Ørstavik
likestillings- og diskrimineringsombud